

**SIGURI PRIN ALEGERE.
MIȘCĂ-TE. CU INTELIGENȚĂ**

**PE STRADA LUI DA ȘI A LUI NU
3/4/5 ANI**

progetto promosso da

con il patrocinio di

Ministero dell'Istruzione e del Merito
Ufficio Scolastico Regionale per il Piemonte
Ufficio VI - Ambito territoriale di Cuneo

in collaborazione con

CUPRINS

Copiii, traficul, mobilitatea sustenabilă
Un parcurs rutier obișnuit
Copiii și percepția pericolului în traficul urban
Experiențe cotidiene pentru un copil ca pieton însoțit
Comportamentele persoanelor adulte
Orientarea spre mobilitatea sustenabilă

Copiii, traficul, mobilitatea sustenabilă

De la orașele mari până la localitățile mai mici, cotidianitatea fiecăruia dintre noi este compusă din deplasări, că este vorba despre a te deplasa în spațiul urban sau de a te deplasa în cel extra urban pentru a ajunge la școală, la muncă sau pentru a te întoarce acasă. O rutină făcută din reguli indispensabile pentru a te deplasa în siguranță, dar și din obișnuințe și mici neatenții care pot să ne facă să uităm de importanța prudenței și a regulilor.

Proiectul „Siguri prin Alegere. Mișcă-te. Cu inteligență” ("Sicuri per Scelta. Muoversi. Con intelligenza") este o inițiativă dedicată educației pentru siguranța rutieră și pentru mobilitatea sustenabilă, care are următoarele obiective: sensibilizarea tuturor utilizatorilor străzii față de respectarea normelor, promovarea unei percepții corecte a riscului, orientarea către alegeri sustenabile pentru mediul înconjurător.

Acest depliant se referă la unele comportamente de adoptat pe stradă pentru a garanta siguranța copiilor de trei, patru și cinci ani.

Prin intermediul poveștilor prietenilor Ricci, se examinează în mod special acțiunile pietonului însoțit pe rutele obișnuite ca de exemplu ruta casă-școală-casă.

Un parcurs rutier obișnuit

Pentru orice copil, parcursul de acasă la școală unește două locuri semnificative din punct de vedere afectiv. În general adulții acordă multă atenție în a reda mediul primitor și sigur acolo unde copiii vor petrece mult timp, însă tind să dea mai puțină importanță progresivei autonomii copilului pe stradă. Așa cum sunt “un mediu” casa și școala, așa sunt și “mediile de zi cu zi” strada, trotuarul, scările și toboganul, trecerea de pietoni, semnele, semaforul, intersecțiile, podurile, edificiile, vehiculele, persoanele, eventualele animale (domestice sau sălbatice), parcurile publice și orice alt element care compune un oraș, un sat, o localitate.

A ajunge la școală în mașină sau pe jos sau cu bicicleta sau cu un autobuz școlar permite copilului să se familiarizeze cu elementele acestui “mediu al tuturor” cu care trebuie să se relaționeze.

Ruta cotidiană casă-școală-casă poate să fie o ocazie pentru a învăța aspecte importante pentru siguranța sa personală iar adultul poate să însoțească în mod eficace aceste progrese.

Copiii și percepția pericolului în traficul urban

În primul rând este necesar să se sublinieze că un copil nu poate fi comparat cu un mic adult: modul său de a vedea, de a cunoaște și de a învăța este foarte diferit de modalitățile noastre. Mediul rutier, de asemenea, este bogat în simboluri

de descifrat, care nu sunt imediat înțelese.

Cum putem face pentru ca acestea să devină o sursă de orientare și de siguranță și nu de a genera un sens de inadecvare și în consecință de a fi refuzate pentru că pot să confunde?

Marea complexitate a traficului urban îl surprinde mai întâi pe copil, apoi există o dificultate de interpretare, cu incertitudini care pot să inducă reacții de teamă, sau, dimpotrivă, prea multă bravură.

Aceste reacții se datorează modului în care copilul percepe mediul rutier:

- Statura sa îi condiționează câmpul vizual, încă limitat;
- înțelegerea zgomotelor complexe și localizarea lor sunt în curs de maturare;
- unele concepte spațiale sunt dificile în a fi proiectate față de obiecte și spațiu, de exemplu cum se atribuie stânga și dreapta direcției de unde vin vehiculele în contextul unei treceri de pietoni.
- traficul prezintă un mare număr de stimuli care se percep în același timp, însă capacitatea redusă de concentrare a copilului îl ajută puțin în a percepe strada în totalitatea sa;
- abilitățile motorii se consolidează: un copil, de exemplu poate încă să se împiedice;
- este încă de stabilizat capacitatea de a înțelege diferența dintre un vehicul oprit și unul în mișcare.

Este vorba despre factorii care influențează evaluarea vitezei unui vehicul care se apropie: pe o stradă urbană deplasarea are viteze diferite iar pentru un copil rezultă complicat să înțeleagă ce se întâmplă în jurul lui.

De asemenea, un copil tinde să acționeze spontan fără a se gândi la consecințe:

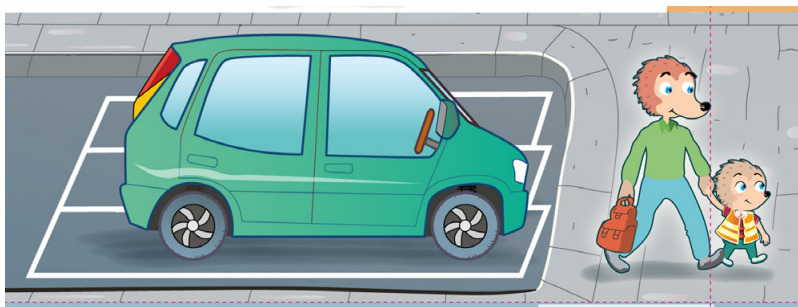
reacțiile sale spontane pot fi imprevizibile și pot constitui o sursă involuntară de pericol pentru sine și pentru ceilalți, de exemplu poate fi atras de ceva și brusc să înceapă să fugă.

În familie și la școală copiii se află într-o situație protejată și, chiar dacă învață lista comportamentelor corecte, adevărata dificultate este aceea de a reuși să le aplice ulterior în contextul rutier în care se desfășoară comportamentul: vehiculele în mișcare pot să transmită copilului o senzație de dezorientare.

Atunci când distanța casă – școală o permite, ar fi foarte util ca copilul să fie însoțit pe jos, pentru o serie importantă de motive, enumerăm unele:

- prin intermediul experienței de a merge prin traficul urban și în temeiul dialogului cu adulții de referință, copilul învață treptat să recunoască pericolele până când devine conștient și, ulterior, crescând, să le evalueze corect, până când va fi capabil să le prevadă și să le evite. A recunoaște și a evalua un pericol într-un mediu cunoscut este mai simplu decât să te confrunți cu el într-o situație nouă și neașteptată;
- treptat copilul devine conștient față de distanțe și de timpurile de deplasare;
- a merge de acasă la școală devine un exercițiu fizic cotidian în aer liber care face bine copiilor, ameliorează mișcările lor motorii, îi ajută să descarce tensiunile, antrenează capacitatea de concentrare;
- deplasarea pe jos contribuie la diminuarea numărului de mașini în preajma școlii, crescând și siguranța micilor pietoni.

Experiențe cotidiene pentru un copil ca pieton însoțit

Deplasarea zilnică pe aceeași porțiune de stradă în aceleași intervale orare devine o ocazie de a învăța în mod natural și concret recunoașterea unor pericole care se repetă și de a înțelege semnificația principalelor reguli de comportament. Mai ales dacă pe această porțiune de stradă se merge pe jos.

De-a lungul unui parcurs cunoscut i se pot arăta copilului punctele mai periculoase pentru un pieton, folosind explicații simple pentru a explica motivele și arătând comportamentele mai prudente pentru acea porțiune de drum.

Prin repetarea comportamentelor corecte și imitând exemplul pozitiv al adulților, copiii învață treptat experiența necesară pentru a se deplasa în mod autonom și în siguranță, familiarizându-se cu mediul rutier.

Se poate întâmpla ca o mișcare bruscă să provoace copilului căderea (pe jos, pe bicicletă, coborând din mașină): câte lucruri se pot învăța dintr-un genunchi julit! Cu răbdare se caută un echilibru între protejarea familiei și nevoia de a explora mediul în mod autonom.

Atenție la propriile comportamente: câteodată, din cauza grabei, un pieton adult care însoțește un copil tinde “să îl tragă”, poate chiar trece pe un semafor roșu, poate vorbește la telefon în timp ce traversează, distrându-se de context și pierzând controlul deplin asupra acțiunilor copilului.

Comportamentul persoanelor adulte

Copilul, încă de mic, începe să își dezvolte propriile experiențe personale în raport cu pericolul rutier și este de competența adultului să îl asigure, continuând să supravegheze asupra siguranței lui.

Faptul de a-și dea seama de anumite lucruri pot facilita copilului adaptarea la mediul rutier, de exemplu a ieși din casă în timp pentru a evita stresul de a nu ajunge târziu; de asemenea, atât pe jos, cât și cu mașina, este bine să se vorbească cu el.

Nu ne dăm seama mereu, însă copiii ne observă: pentru a-i obișnui să respecte semnele exemplul adultului înseamnă mai mult decât orice lecție, chiar și atunci când adultul ca pieton subliniază comportamentul greșit al șoferului care nu se oprește la trecerea de pietoni.

Eventual se poate explica cu cuvinte simple posibilele consecințe datorate unui comportament greșit, însă ar fi mai bine să se insiste asupra comportamentelor pozitive și să se laude copilul când se comportă în mod corespunzător.

Atenție și asupra grijii îmbrăcămînții copilului pieton: încălțămîntea rău legată, eșarfa în vânt, geaca nepotrivită cu temperatura perioadei pot să pună în pericol mișcările și să creeze disconfort, provocând neatenție asupra mediului extern.

A merge pe stradă este o acțiune solicitantă, care solicită concentrare și promptitudine în a se autoproteja, uneori copilului îi este greu să lase un obiect la care ține, însă a se deplasa în trafic ținând în mână jocul preferat poate reprezenta un alt potențial factor de neatenție.

Și în aceste situații, este adultul cel care poate să îl orienteze pe copil spre a-și autoregla propriul comportament.

O regulă fundamentală în trafic: **a vedea și a fi văzuți**. Ce înseamnă?

Noi adulții automobiliști avem o atenție deosebită când întâlnim o persoană vulnerabilă, amintindu-ne că și un vehicul parcat necorespunzător poate să împiedice vizibilitatea pentru a traversa carosabilul sau poate să împiedice pasajul spre trotuar.

În timp ce conducem noaptea tindem să ne concentrăm mai ales pe obiectele luminoase: amintiți-vă că un pieton cu haine închise la culoare și fără elemente reflectorizante este vizibil până la circa 25 metri, în schimb hainele deschise la culoare și de mare vizibilitate îl fac vizibil până la o distanță de circa 140 metri.

Pentru copiii pietoni înseamnă a învăța să se facă vizibili în trafic, mereu și mai ales în zilele cu vreme nefavorabilă, de exemplu purtând o salopetă de mare vizibilitate și haine deschise la culoare, sau adăugând un element reflectorizant ghiozdanului sau căciulii sau încălțăminteii. Și o lumină intermitentă adăugată ghiozdanului poate să îi placă copilului: dar practic nu înlocuiește elementul reflector deoarece nu emană lumină suficientă pentru siguranța pe stradă.

Orientarea spre mobilitatea sustenabilă

Sub o formă ludică, împreună cu copilul, în timpul oricărei deplasări pe o stradă urbană, este, de exemplu, util să observe diferitele modalități de deplasare în oraș, la sat, într-o localitate și să evalueze caracteristicile, pozitive și negative. În același timp e necesar să se amintească că în această categorie de vârstă copiii sunt surprinși de aspectele strălucitoare atractive ale obiectelor (de exemplu dimensiunile unui autobuz) și își îndreaptă atenția asupra unui obiect pe rând, pentru că își dezvoltă încă capacitatea de a compara.

Inițial este bună examinarea fiecărui element al mediului rutier, considerându-l din orice punct de vedere perceptibil (vederea, auzul, mirosul, pentru unele elemente și tactul). Această aptitudine (numită discriminare) poate să pară foarte simplă, însă este baza dezvoltărilor ulterioare și trebuie să fie însușită perfect pentru a fi pe urmă efectuată imediat.

Atenție și la faptul că copii tind să considere unele mijloace (de exemplu bicicletele și trotinetele) drept jucării, iar când le conduc acordă puțină atenție traficului.

Pentru cine locuiește într-o localitate mică este greu să reducă folosirea mașinii pentru a însoți copilul la școală; se pot crea însă situații pentru a permite copilului să devină un pieton însoțit, de exemplu parcarea mașinii la o anumită

distanță de clădirea școlii. În unele localități, cum sunt cele mai mici, copiii trăiesc experiența de a se juca în curte sau pe străzi private cu puțin trafic, motiv pentru care copilul poate să fugă, să pedaleze, să se joace în libertate: de fiecare dată când merge în zona centrală sau în oraș este bine ca copilul să fie ajutat să distingă spațiile private de cele publice, parcurgând cele în care se poate lovi de pericole pentru el încă necunoscute.

În sfârșit, o călătorie pentru a ajunge într-o localitate mai îndepărtată poate să prevadă utilizarea mijloacelor alternative ca de exemplu nava sau avionul sau trenul: este o ocazie de a-l face pe copil să înceapă să reflecte asupra sistemului de transporturi în complexitatea sa și asupra diferitelor impacte asupra mediului.

Iată niște exemple de observare pe stradă:

vehiculele cu motor: care sunt, câte roți au; produc zgomot și poluare, merg tare și pot fi periculoase; un autobuz este foarte mare și transportă multe persoane; un autobuz transportă mai multe persoane decât o mașină;

bicicletele: se deplasează pe piste de biciclete; pe stradă ocupă mai puțin spațiu; nu fac zgomot; nu produc miros; casca protejează capul;

pietonii: merg pe trotuar fără să fugă; trotuarul are un trepte pentru a proteja pietonul de vehicule; câteodată unii pietoni ocupă tot spațiul și alți pietoni nu reușesc să treacă; în timpul zilei pot să fie un pieton însoțit pentru a merge la ... (școală, a vizita un prieten, la parc, la cumpărături, la sală, la laboratorul de teatru/muzică ...)

pe **stradă:** fiecare are un loc unde să se miște respectându-i pe ceilalți.

